

„Veselý, dobrosrdečný, pevný charakter“

Kriminální rada Heinrich Gottschling a jeho služba u Gestapa

JAN VAJSKEBR – JAN ZUMR

„Veselý, dobrosrdečný, pevný charakter“, takto se v očích nadřízených jevil Heinrich Gottschling. Ve skutečnosti se jednalo o velmi agilního a fanatického úředníka Gestapa, který zanechal obzvlášť neblahou stopu v okupovaném Polsku a Československu. V Protektorátu Čechy a Morava vystřídal několik klíčových postů a opakovaně vykazoval při potírání domácího odbojového hnutí velkou výkonnost. Zvláštní vynalézavost projevil zejména při budování konfidentských sítí. Na svědomí měl stovky zatčených odbojářů. Více než sto mužů a žen poslal na smrt nebo do koncentračního tábora coby předseda či přísedící stanného soudu v Brně. Cílem tohoto článku je rekonstrukce Gottschlingovy kariéry v bezpečnostním aparátu nacistického Německa a jeho poválečného osudu.

Heinrich Gottschling se narodil 29. září 1909 v obci Kreibau (Křivá, polsky Krzywa) v Dolním Slezsku. Pocházel z rodiny učitele Ewalda Gottschlinga a Laury, rozené Wernerové.¹ Jeho otec zahynul v srpnu 1915 v řadách císařské armády na východní frontě, takže Heinrich vyrůstal společně s dvěma bratry a třemi sestrami jen s matkou, s níž se přestěhovali k prarodičům do Löwenbergu (dnes Lwówek Śląski).² Z obecné školy přešel na gymnázium do Bunzlau (dnes Bolesławiec) a po maturitě v roce 1930 nastoupil na praxi do banky. Poté byl zaměstnán jako pokladník v pojišťovně v Löwenber-

gu a následně v Hirschbergu (Jelení Hoře, polsky Jelenia Góra).³

Již od mládí inklinoval ke krajní pravici. Členem paramilitárních jednotek SA se stal v létě 1931. V říjnu téhož roku vstoupil do NSDAP pod členským číslem 641 758.⁴ Zařadil se tak mezi příslušníky stranické elity, tzv. staré bojovníky, kteří se členy nacistické strany stali ještě před uchopením moci. Už 1. listopadu 1931 se rozhodl přejít z masově organizovaných SA do menší, ale stále významnější organizace SS, kde obdržel členské číslo 18 259. Gottschlingovou domovskou organizací se stala 8. SS-Standarte se sídlem v Je-

lení Hoře, v jejíchž řadách se dočkal brzkého povýšení.⁵

Jako příslušník této formace se zapojil do tzv. noci dlouhých nožů, během níž došlo k likvidaci špiček SA a vybraných konzervativních odpůrců Adolfa Hitlera.⁶ V Jelení Hoře se ovšem obětmi vražd stali místní prominentní Židé. V noci z 30. června na 1. července 1934 byl na rozkaz velitele vrchního úseku SS Südost Udo von Woyrsche⁷ zatčen majitel místního sanatoria MUDr. Alexandr Zweig a jeho árijská manželka. Následující noci byl pár společně s dalšími dvěma Židy, advokátem Walterem Försterem a obchodníkem Kurtem Charigem,

1 Státní oblastní archiv v Praze (dále jen SOA Praha), f. Mimořádný lidový soud v Kutné Hoře (dále jen MLS Kutná Hora), sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 23. 7. 1945.

2 Jeden z jeho bratrů padl v roce 1941 u Moskvy, další se stal neznámým na východní frontě. Tamtéž, německy psaný životopis, 3. 6. 1946.

3 Bundesarchiv Berlin (dále jen BArch Berlin), f. SS-Offiziersakten (dále jen SSO), sign. 25A, osobní karta; tamtéž, f. Akten des Rasse- und Siedlungshauptamtes (jen dále RS), sign. B 5256, vlastnoručně psaný životopis, duben 1936.

4 Dle vlastní výpovědi vstoupil Gottschling do obou organizací zároveň. SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 23. 7. 1945.

5 Gottschlingův hodnostní postup byl následující: 1. 10. 1933 SS-Sturmann, 9. 11. 1933 SS-Rottenführer, 4. 7. 1934 SS-Scharführer, 20. 4. 1935 SS-Oberscharführer. BArch Berlin, f. SSO, sign. 25A, SS-Stammrollen-Auszug.

6 Více k události GALLO, Max: *Noc dlouhých nožů*. Mladá fronta, Praha 1986.

7 Udo von Woyrsch se stal v roce 1940 vyšším velitelem SS a policie Südost se sídlem v Drážďanech. Jeho pravomoci se tak vztahovaly i na

zavražděn. Rozkaz k jejich likvidaci vydal velitel XXI. úseku SS se sídlem v Görlitz (Zhořelci, polsky Zgorzelec) Richard Hildebrandt⁸ a vykonat ji měl velitel pluku SS v Jelení Hoře Hans Hümpel.⁹ Zatčení byli v nákladním automobilu odvezeni směrem na Zhořelec, cestou však řidič předstíral poruchu a při této zastávce byli Zweig a ostatní „zastřeleni na útěku“. Nevíme sice, jestli mezi vrahy byl i Gottschling, ale bezpochyby náležel k doprovodu příslušníků SS, a minimálně tak musel být spolupachatelem této vraždy. V každém případě se uvedl jako spolehlivý nacist, což mu vydláždilo cestu k úspěšné kariéře v bezpečnostních složkách.¹⁰

Na konci roku 1935 stihl Heinrich Gottschling absolvovat vojenskou službu u 52. pěšího pluku a 1. ledna 1936 nastoupil ke Gestapu v Liegnitz (Lehnici, polsky Legnica) v Dolním Slezsku. Tam působil nejprve na pozici kriminálního zaměstnance. V rámci SS sloužil u 4. roty I. praporu 70. SS-Standarte a v den výročí mnichovského puče 9. listopadu 1936 byl povýšen do hodnosti SS-Hauptscharführer.¹¹ Ještě v téže roce byl přeložen na služebnu Gestapa v Breslau (Vratislavi, polsky Wrocław). Nadřízení jej považovali za natolik perspektivního, že byl 14. října 1937 vyslán do důstojnické školy

Čestný prýmek starého bojovníka NSDAP

Foto: Wikimedia Commons

Gottschling coby příslušník 70. SS-Standarte v uniformě SS-Oberscharführera v roce 1936. Na jeho pravé paži je částečně vidět tzv. čestný prýmek starého bojovníka NSDAP. Ten byl udělován mužům, kteří vstoupili do NSDAP či jejich formací před 30. lednem 1933.

Foto: Bundesarchiv Berlin

bezpečnostní policie v Berlíně-Charlottenburgu na kurz pro kriminální komisaře. Ten byl výjimečný tím, že v jeho závěru byli 2. července 1938 všichni absolventi, kteří ještě nebyli členy SS, povýšeni do důstojnické hodnosti SS-Untersturmführer osobně Reinhardem Heydrichem.¹² Jednalo se o symbolický akt, který měl podtrhnout splývání (*Verschmelzung*) bezpečnostní policie a SS.¹³

Jako kriminální komisař na zkoušku sloužil Gottschling od srpna 1938 v Sasku. Nejprve byl přidělen jako vedoucí kontrašpionážního (III.) oddělení služebny ve Zwickau (Cvikově), která se později přesunula do Plauen (Plavna).¹⁴ Jako kariéerní důstojník Gestapa vystoupil z evangelické církve a v souladu s nacistickou ideologií se prohlásil za „věřícího v boha“ (*gottgläubig*). Následoval tak drtivou většinu svých kolegů od tajné státní policie.¹⁵ Pro úspěšný kariéerní růst ovšem musel splnit ještě

severozápadní část Říšské župy Sudety. BIRN, Ruth Bettina: *Die Höheren SS- und Polizeiführer. Himmlers Vertreter im Reich und den besetzten Gebieten*. Droste Verlag, Düsseldorf 1986, s. 349.

8 Hildebrandt působil na sklonku války coby vyšší velitel SS a policie u skupiny armád Mitte na protektorátním území. Více k němu BIRN, Ruth Bettina: *Die Höheren SS- und Polizeiführer*, s. 336; GRILL, Johnpeter H.: Richard Hildebrandt - „Rassenplaner“ der SS. In: SMELSER, Ronald - SYRING, Enrico (Hrsg.): *Die SS: Elite unter dem Totenkopf*. Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn 2000, s. 220-233.

9 Hans Hümpel byl už v dubnu 1936 z SS vyloučen pro „smilstvo proti přírodě“, tedy homosexuální vztah, a ocitl se v koncentračním táboře. Za podíl na vraždách v Jelení Hoře byl v roce 1955 v Berlíně odsouzen k šesti letům vězení. Po propuštění se angažoval v nacistické podpůrné organizaci Stille Hilfe. KLEE, Ernst: *Das Personenlexikon zum Dritten Reich*. Fischer-Taschenbuch-Verlag, Frankfurt am Main 2007 (2. aktualizované vydání), s. 256.

10 Kvůli účasti na vraždě byl po válce vyslýchán i tehdejší příslušník Gestapa v Lehnici a od 1. 12. 1934 vedoucí komisariátu pohraniční policie v Jelení Hoře Georg Gallus. Ten se shodou okolností stal později Gottschlingovým kolegou na pražském Gestapu. *Bundesarchiv Ludwigsburg* (dále BArch Ludwigsburg), f. B 162, sign. 3919, výslech G. Galluse (17. 1. 1962).

11 *BArch Berlin*, f. SSO, sign. 25A, povýšení Gottschlinga do hodnosti SS-Hauptscharführer, 1. 11. 1936.

12 Tento kurz byl dále výjimečný tím, že žádný z absolventů vstup do SS neodmítl, což se předtím i později dělo. BANACH, Jens: *Heydrichselite: das Führerkorps der 1939-1945*. Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn 1998, s. 271-273.

13 Více k termínu WILHELM, Friedrich: *Die Polizei im NS-Staat*. Ferdinand Schöningh Verlag, Paderborn 1999 (2. vydání), s. 73-98.

14 *SOA Praha*, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 23. 7. 1945.

15 BANACH, Jens: *Heydrichselite: das Führerkorps der 1939-1945*, s. 143.

jednu důležitou podmínku, totiž mít doporučený počet potomků. Už v roce 1936 se oženil s Liselotte Zedligkovou z Löwenbergu a postupně zplodili čtyři děti. Přesně tento počet dětí¹⁶ říšský vůdce SS Heinrich Himmler od důstojníků SS očekával.¹⁷

Zahraniční nasazení

Již jako řádný kriminální komisař byl Gottschling krátce před napadením Polska zařazen do stavu bezpečnostní policie a bezpečnostní služby (Sicherheitsdienst, SD), které měly na obsazených územích provést „politické čištění“. Jejich cílem se stala polská inteligence, politici, novináři, duchovní nebo státní úředníci a židovská komunita.¹⁸ Gottschling byl pravděpodobně začleněn do operační skupiny (Einsatzgruppe/EG) I, jež působila na jihu Polska v Sanoku, Rzeszówě a malopolské metropoli Krakově, sídle generálního guvernéra. Tam se Gottschlingův oddíl podílel na řadě masakrů, které se staly příčinou sporů mezi policií a armádou. Jak měl sám Gottschling později vylíčit jednomu z kolegů: [...] *byl v Polsku přidělen k takzvanému Sonderkomandu, které provádělo likvidaci celých vesnic, a on se jich vždy účastnil při těchto akcích*

a hromadných popravách. Vyprávěl mi takové podrobnosti, že to bylo až neuvěřitelné. Vzpomínám si, že mně říkal, že Židy při nějaké akci nahnali do čtvrtého poschodí a zabili je tím způsobem, že je donutili ze čtvrtého poschodí vyskákat na dlažbu...¹⁹

Po rozpuštění operačních skupin byla v Generálním guvernementu vybudována řádná struktura policejních složek.²⁰ Gottschling působil v úřadu komandéra bezpečnostní policie a SD (Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD /KdS/) v Krakově jako zástupce vedoucího kontrašpionážního oddělení kriminálního komisaře Eduarda Fischera, který byl později rovněž přeložen do Protektorátu Čechy a Morava.²¹ Současně vedl referát III C (zabezpečení hranice) a po jistý čas pracoval pravděpodobně jako vedoucí komisariátu pohraniční policie v Přemyšli (polsky Przemyśl) na nové německo-sovětské hranici.²² Během nasazení v okupovaném Polsku mu byla mimořádně propůjčena hodnost SS-Obersturmführera.²³

Za činnost v gubernii byl společně s dalšími navržen na udělení Válečného záslužného kříže II. třídy s meči se zdůvodněním, že byli nasazeni v Polsku již od prvních dnů vpádu ně-

meckých vojsk a byli částečně účastní v boji. V každé situaci se mimořádně osvědčili a příkladným plněním povinností se stali vzorem svým mužům. Dosažené úspěchy jsou proto vysoce nadprůměrné.²⁴ Z dochovaných pramenů ovšem nevyplývá, že Gottschling toto vyznamenání skutečně obdržel.

V říjnu 1941 si velitel bezpečnostní policie a SD (Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD /BdS/) v Krakově Karl Eberhard Schöngarth vyžádal na Gottschlinga služební posudek. Vyhotoveny byly hned dva. První sepsal pravděpodobně Eduard Fischer, autorem druhého byl přednosta oddělení IV u KdS v Krakově SS-Sturmbannführer kriminální ředitel Johannes Kraus.²⁵ Obsahem se nijak zvlášť neliší a oba Gottschlinga chválí. Je v nich charakterizován jako *veselý, dobrosrdečný, pevný charakter, čestný člověk nadaný velkou moudrostí*. Uměl prý skvěle zacházet se zbraněmi, velmi dobře se vyznal ve služebních předpisech, byl obratný při jednání s lidmi i úřady. Jeho služební výkony byly považovány za příkladné. Kraus svůj posudek zakončil slovy: *Gottschling je od roku 1931 členem NSDAP a SS. Poskytuje záruku, že se kdykoliv bezvýhradně zasadí o nacionálněsocialistický stát.²⁶*

16 Dvě děti byly nezbytné pro zajištění pokračování rodu, další bylo „rezerva“ pro případ nedostatku dětí ve vlastní rodině a čtvrté dítě mělo být zálohou pro Říši za „nenapravitelné“, respektive za ty, kteří děti mít nemohli.

17 Počet dětí byl jedním z kritérií, která nadřazení sledovali při povyšování důstojníků SS. Srov. HEIN, Bastian: *Elite für Volk und Führer? Die Allgemeine SS und ihre Mitglieder 1925-1945 (Quellen und Darstellungen zur Zeitgeschichte, Bd. 92)*. Oldenbourg Verlag, München 2012, s. 101, 210. Srov. rovněž směrnici z 15. listopadu 1942, podle které bylo povyšování do důstojnických hodností vázáno na zplození *odpovídajícího počtu dětí*. *Národní archiv* (dále jen NA), f. Státní tajemník u říšského protektora v Čechách a na Moravě, sign. 109-6/54, SS-Befehl, 15. 11. 1942.

18 K činnosti operačních skupin na okupovaném polském území více MALLMANN, Klaus-Michael - BÖHLER, Jochen - MATTHÄUS, Jürgen: *Einsatzgruppen in Polen. Darstellung und Dokumentation*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2008.

19 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, výpis ze svědeckého protokolu dr. Alfreda Pohla-Panenyky, 28. 8. 1946.

20 Ke struktuře německého potlačovacího aparátu v Polsku více BORODZIEJ, Włodzimierz: *Terror i polityka. Policja niemiecka a polski ruch oporu w GG 1939-1944*. Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1985.

21 *BArch Berlin*, f. SSO, sign. 208, osobní karta E. Fischera.

22 *BArch Ludwigsburg*, f. B 162, sign. 1397, poznámky vyšetřovatelů státního zastupitelství v Kaiserslauternu (1959).

23 *BArch Berlin*, bývalý fond NS - archiv Ministerstva pro státní bezpečnost NDR, sign. ZR 824 A. 01-08, osobní dotazník H. Gottschlinga (1940).

24 Tamtéž, f. R 70 - Polen, sign. 779, návrh na udělení Válečného záslužného kříže s meči, 27. 11. 1940.

25 Kraus se v roce 1945 stal vedoucím oddělení IV u komandéra bezpečnostní policie v Brně. Dne 5. 3. 1947 jej Mimořádný lidový soud v Brně odsoudil k trestu smrti a ještě téhož dne byl popraven. *Moravský zemský archiv v Brně* (dále jen MZA Brno), f. MLS Brno, sp. zn. Ls 7/47, rozsudek a záznam o popravě.

26 *BArch Berlin*, bývalý fond NS - archiv Ministerstva pro státní bezpečnost NDR, sign. ZR 824 A. 01-08, posudky na Gottschlinga z 28. a 29. 10. 1941.

Vazební fotografie Ctirada Šneberka

Foto: NA

V Protektorátu Čechy a Morava

V Polsku sloužil Gottschling do listopadu 1940, kdy byl přeložen do protektorátu. Musel se výborně osvědčit, neboť k 1. říjnu 1940 byl mimořádně povýšen do hodnosti SS-Obersturmführer s odůvodněním, že se jedná o zapáleného nacionálního socialistu.²⁷ Zároveň byl jmenován vedoucím venkovní služebny Gestapa v Olomouci. Službu nastoupil 28. listopadu.²⁸ I vůči Čechům uplatňoval extrémní tvrdost a příslušníci Gestapa pod jeho velením zatčené vlastence krutě týrali. Obzvláště proslulé byly noční výslechy, při kterých vězni často omdlávali bolestí. Gottschling se některých zostřených výsledků osobně účastnil a zadržené sám mučil.²⁹

V době prvního stanného práva, které vyhlásil nad částí protektorátního území při svém nástupu zastupující říšský protektor a náčelník

Hlavního úřadu říšské bezpečnosti (Reichssicherheitshauptamt, RSHA) Reinhard Heydrich, působil Gottschling rovněž v rámci stanných soudů, jejichž členy byli výhradně příslušníci německého bezpečnostního aparátu. Prokazatelně se zúčastnil zasedání stanného soudu v pěti dnech, během kterých bylo odsouzeno celkem 74 osob: 30. září (10 osob předáno Gestapu), 10. října (celkem 28 osob, z toho 24 předáno Gestapu a 4 odsouzeny k trestu smrti), 21. října (22 předáno Gestapu), 14. listopadu (8 předáno Gestapu) a 29. listopadu (6 předáno Gestapu).³⁰

Během výjimečného stavu se olomoucké Gestapo snažilo zbavit nepohodlných vězňů. Jedním z nich byl osmnáctiletý Ctirad Šneberk. Ten se jako nezletilý pokusil už v předcházejícím roce přejít hranice a připojit se k československé zahraniční armádě. Zatčen byl 29. května 1941 a Gestapo

ho obvinilo ze stržení symbolů hákového kříže, což se později nepotvrdilo.³¹ Místo toho byl Šneberk obviněn z přípravy útoku na německého důstojníka, zhotovování a rozšiřování komunistických letáků a sledování vojenských transportů. Jako „přesvědčený a nenapravitelný komunist“ byl navíc podezříván z toho, že pracuje pro sovětskou rozvědku. Nicméně důkazy proti němu se našly jen chabé, ačkoliv ho vyslyšel sám Gottschling. Gestapo proto Šneberka 19. srpna 1941 umístilo do ochranné vazby. Dne 4. října 1941 byl mladík postaven před stanný soud v Brně³² a odpoledne téhož dne zastřelen příslušníky SS na dvoře Kounicových kolejí.³³

Stanný soud za Gottschlingovy účasti poslal na popraviště čtyři osoby, i předání Gestapu ale mnohdy znamenalo jen odložený rozsudek smrti. Například 14. listopadu byl před stanný soud pod Gottschlingovým předsednictvím postaven významný představitel olomouckého společenského života, městský radní, ředitel reálného gymnázia a starosta sokolské župy ing. František Rompart.³⁴ K jeho zatčení došlo 8. října 1941 při zátahu proti sokolské organizaci (Aktion Sokol).³⁵ Byl odsouzen k předání Gestapu a propadnutí majetku a 4. prosince 1941 deportován do koncentračního tábora Mauthausen, kde zahynul jen o tři týdny později, 27. prosince 1941, v důsledku zimy, hladu a vyčerpání na nemocničním baráku.³⁶

27 Tamtéž, f. SSO, sign. 25A, posudek na Gottschlinga (1940).

28 Tamtéž, bývalý fond NS – archiv Ministerstva pro státní bezpečnost NDR, sign. ZR 824 A. 01-08, výnos RSHA z 5. 11. 1940 o přeložení H. Gottschlinga k venkovní služebně Gestapa v Olomouci; ručně psaná poznámka na dálnopisu KdS v Krakově z 20. 11. 1940.

29 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 23. 7. 1945.

30 Údaje byly získány z vyšetřovacích spisů uložených v MZA Brno, f. Gestapo Brno (dále jen B 340).

31 Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), f. Stíhání nacistických válečných zločinců (325), sign. 325-8-3, závěrečná zpráva o vyšetřování Šneberka a spol., 17. 9. 1941.

32 Soudy předsedal SS-Sturmbannführer kriminální rada Willy Herzberger, přisedícími byli SS-Obersturmführer kriminální komisař na zkoušku Johann Steinfurth a SS-Hauptsturmführer Heinz Lämmel. Tamtéž, sign. 325-8-3, rozsudek stanného soudu v Brně, 4. 10. 1941.

33 NA, f. Okupační vězeňské spisy (dále jen OVS), sign. 101-566/5, vyšetřovací spis Ctirada Šneberka.

34 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, rozsudek stanného soudu, 14. 11. 1941.

35 Tamtéž, výpověď Bohuslava Pechka, 14. 8. 1946.

36 Viz <http://archive.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mauthausen/detail.php?table=Mauthausen & col=id & value=2618> (citováno k 22. 1. 2020).

I v době druhého stanného práva, které bylo vyhlášeno po atentátu na R. Heydricha, byl Gottschling členem stanného soudu v Brně, vždy jako přísedící. Dne 18. června 1942 odsoudil tento soud pod předsednictvím SS-Sturmbannführera vládního rady Hermanna Eberta a s přísedícími Gottschlingem a SS-Untersturmführerem Ernestem Liedtkem k trestu smrti deset osob. Hned druhý a třetí den odsoudil soud ve stejném složení opět po deseti osobách. Naposledy se olomoucký kriminální komisař zúčastnil zasedání stanného soudu 30. června, kdy bylo k trestu smrti odsouzeno 35 mužů a žen. Odsouzení byli pokaždé ještě téhož dne zastřeleni na dvoře provizorní věznice v Kounicových kolejích.³⁷ Dle výpovědi bývalého vrchního policejního rady v Olomouci Alfreda Pohla-Pananky se Gottschling poprav osobně zúčastnil.³⁸ Jako vedoucí olomoucké služebny navíc sehrál klíčovou roli při výběru osob pro řízení před stanným soudem: *Je mi známo a viděl jsem na vlastní oči, že v době stanného práva v červnu roku 1942, kdy byl zastřelen Heydrich, jak gestapák Kotter (kriminální zaměstnanec Wolfgang Kotter – pozn. autorů) [...] a šéf [olomouckého] Gestapa Gottschling určovali určité lidi z cel, kteří pak byli transportováni do*

*Brna do Kounicových kolejí a tam byli popraveni.*³⁹

Gottschling se v protektorátu plně osvědčil a nadřazení jej odměnili dalším služebním postupem. Na základě výnosu o přijímání příslušníků bezpečnostní policie do SS a narovnávání hodností totiž mohli být kriminální komisaři s více než třemi odslouženými roky povýšeni do hodnosti SS-Hauptsturmführer.⁴⁰ V den Hitlerových narozenin, 20. dubna 1942, se dočkal i Gottschling.⁴¹

Zhruba po dvou letech strávených v Olomouci byl Gottschling v listopadu 1942 přeložen k řídicí úřadovně Gestapa v Brně⁴² (s rodinou se zde zabydlel v pěkné vile v Údolní ulici č. 56).⁴³ Vyměnil se s SS-Obersturmführerem kriminálním komisařem Richardem Heidanem, který údajně velmi toužil po přestěhování do Olomouce.⁴⁴ Gottschling nastoupil jako vedoucí referátu II A, který měl na starost potírání levicového odbojového hnutí.⁴⁵ Jakožto služebně nejstarší úředník byl také zástupcem vedoucího druhého (exekutivního) oddělení, kterému velel kriminální rada Otto Koslowski.⁴⁶ Jelikož jeho nadřazený často nebyl přítomen, Gottschling nezřídkva vedl celé oddělení. Navzdory svěřeným úkolům nebyl referát II A personálně příliš silný: krátce po

následném Gottschlingově odchodu z Brna čítal osmnáct pracovníků, tedy úředníků, kriminálních zaměstnanců a sekretářek.⁴⁷

Gottschling byl ve své snaze o potírání odboje velmi vynalézavý a snažil se o vybudování rozsáhlé konfidentské sítě. Do ilegálních struktur posílal i česky mluvící podřízené, kteří se vydávali za odbojáře. Nechal rovněž tisknout falešné letáky s výzvami k odporu proti okupantům, které měly činnosti konfidentů dodat důvěryhodnost.⁴⁸ Vyšetřovací metody brněnského Gestapa dobře dokládá smrt Alexe Šišmy, člena ilegální KSČ, zatčeného 4. června 1940. Ten v 45 letech zemřel 4. listopadu 1942 ve vězeňské nemocnici údajně na infarkt, o čemž Gottschling dálnopisem informoval své bývalé kolegy v Olomouci. Tělo však bylo pro jistotu urychleně spáleno v krematoriu.⁴⁹

Během půlroční činnosti v Brně se Gottschlingovi podařilo tvrdě udeřit na zemské vedení KSČ na Moravě, přičemž mohl navázat na práci svých předchůdců. Již v listopadu 1942 referát II A rozbil závodní organizaci ilegální KSČ u firmy Biochema v Modřicích. K jejímu odhalení došlo poté, co úředník Gestapa Franz Modl navázal intimní vztah s úřednicí modřické společnosti, která mu o existenci

37 ŠUSTEK, Vojtěch (ed.): *Atentát na Reinharda Heydricha a druhé stanné právo na území tzv. protektorátu Čechy a Morava*. Sv. IV. Scriptorium, Praha 2020 (v tisku).

38 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, výpis ze svědeckého protokolu dr. Alfreda Pohla-Pananky, 28. 8. 1946.

39 TMAZ, výpověď bývalého vězně Jaroslava Neorala, 31. 8. 1946.

40 ABS, f. Ústředna Státní bezpečnosti (305), sign. 305-331-5, Výnos o přijímání příslušníků bezpečnostní policie do SS a narovnávání hodností, 1. 7. 1941.

41 BArch Berlin, f. SSO, sign. 25A, osobní karta.

42 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 23. 7. 1945.

43 ABS, f. Kartotéka příslušníků Gestapa, karta H. Gottschlinga.

44 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, německy psaný životopis, 3. 6. 1946.

45 Do kompetence referátu II A náležely tyto záležitosti: komunismus (KSČ), marxismus (ČSSD), levicově orientované odbory, levicově orientované politické a nepolitické spolky, ruští emigranti, osoby navrátilivší se ze SSSR, bývalí bojovníci ze Španělska a všechny ostatní trestné činy související s levicově orientovanou politikou, například podpora ilegálního hnutí nebo rodin zatčených.

46 Kromě Gottschlinga byl na oddělení už jen jediný kriminální komisař – vedoucí referátu II BM Kurt Leischke.

47 SOA Brno, f. B 340, sign. 100-375-1, telefonní seznam brněnského Gestapa (květen 1943).

48 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, zpráva Oblastní úřadovny StB v Brně, 12. 11. 1946; ZIKOVÁ, Renáta: *Konfident brněnského Gestapa Otakar Chalupa B-22 a jeho činnost* (Bakalářská práce). Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno 2009, s. 8.

49 NA, f. OVS, sign. 101-561/7, vyšetřovací spis A. Šišmy.

ilegální skupiny v dobré víře řekla. Gestapo následně pozatýkalo na 30 jejích členů, z nichž byli čtyři muži popraveni a jeden utýrán. Přibližně ve stejné době došlo k zásahu proti organizaci Nemo – Lvce. Za pomoci protřelého konfidenta Josefa Navrátila se podařilo dostat k vedoucímu funkcionáři skupiny Otto Havránkovi. Došlo také k odhalení sabotážních skupin a celkem bylo zatčeno přibližně 40 osob. Příslušníci referátu II A se navíc dostali do blízkosti jedné z prvních partyzánských skupin působících na protektorátním území s názvem Zelený kádr, která operovala v Hostýnských vrších.⁵⁰

Koncem roku 1942 přišel od ostravského Gestapa tip na spojení ke krajskému a následně zemskému ilegálnímu vedení KSČ v Brně. Pomocí konfidentů a sledovaček byli zadrženi Vojtěch Krejčíř a profesor reálného gymnázia Rostislav Trískala a během jejich výslechů byla rozkryta struktura celé organizace, včetně sabotážních skupin a skupiny německých komunistů. V lednu 1943 byl zatčen rovněž úředník pojišťovny Otakar Chalupa, který vydával ilegální tiskoviny. Ten Gestapo přivedl na stopu členů zemského vedení Ladislava Ševčíka a Josefa Rerycha. Celkem bylo zatčeno 60 osob v Brně a dalších více než 20 mimo něj. Z Chalupy se následně stal pod označením B-22 jeden z nejvýkonnějších Gottschlingových konfidentů.⁵¹ Za potírání komunistické rezistence bylo Gott-

schlingovi výnosem říšského vůdce SS ze 7. ledna 1943 vysloveno uznání za mimořádné kriminalistické výkony.⁵²

Závěrečného zatýkání členů moravského zemského vedení KSČ se ovšem Gottschling již neúčastnil, neboť byl v dubnu vyslán a od června i formálně přeložen k řídicí úřadovně Gestapa v Praze.⁵³ Důvod lze hledat pravděpodobně v trvalém nedostatku úředníků v hodnosti kriminálních komisařů u pražského Gestapa, zatímco brněnská úřadovna na tom byla o něco lépe. Mladý, ale už velmi zkušený pracovník tak představoval jistě důležitou posilu.

V Praze se Gottschling dostal na pozici zástupce vedoucího kontrašpionážního oddělení III a rovněž vedoucího referátu III A, který se zabýval potíráním špionáže a zemězrady.⁵⁴ Zároveň vedl referát, který měl na starosti zdatnost a tělesné cvičení zaměstnanců. V rámci reorganizace pražské řídicí úřadovny Gestapa v červenci 1943⁵⁵ se po přečíslování stal vedoucím referátů I C (tělesné cvičení a vojenský výcvik) a IV E 2 (obrné zpravodajství, potírání špionáže a zemězrady s výjimkou hospodářství, francouzská cizinecká legie, český legion, váleční zajatci, dezertéři, odpírači vojenské služby) a zástupcem oddělení IV E (kontrašpionáž).⁵⁶ Z Brna se za ním v červnu 1943 přestěhovala i jeho rodina, která dostala k dispozici třípokojevý byt v luxusní vile v Hradešínské ulici č. 65 na Královských Vinohradech.⁵⁷

Ani v Praze se ale Gottschling nezdržel příliš dlouho. V listopadu 1943 byl poslán k venkovní službě Gestapa v Kladně,⁵⁸ neboť v té době postrádala vedoucího. Po jeho předchůdci, nechvalně proslulém Haraldu Wiesmannovi, zůstal zmatek ve služebních záležitostech. Vedení pražské řídicí úřadovny proto do Kladna vybralo Gottschlinga coby schopného úředníka, který dokáže dát věci do pořádku, což se mu skutečně podařilo.

Gottschling na Kladensku záhy vybudoval rozsáhlou konfidentskou síť v rámci tzv. oddělení IV N. Úspěchy na sebe nenechaly dlouho čekat. Například v obci Stradonice v okrese Beroun bylo zatčeno 8 příslušníků ilegální KSČ. Mnohem více, 60 osob, bylo postiženo zatýkáním v Hořovicích. Šlo o skupinu, jež podporovala uprchlé ruské zajatce a ilegální pracovníky KSČ, kteří se ukrývali v okolních lesích. Po zrychleném řízení zvláštního soudu v Hořovicích bylo 11 osob odsouzeno k trestu smrti a štato v pankrácké věznici. Na druhém konci služební oblasti kladenského Gestapa v Roudnici nad Labem bylo zatčeno asi 50 osob za podporování uprchlého sovětského zajatce. Celkem 47 z nich se dostalo před zvláštní soud v Praze, který nechal sedm z nich popravit.⁵⁹

Počátkem roku 1944 se zdálo, že Gottschlingovo angažmá v protektorátu se chýlí ke konci. V rámci Einsatzgruppe F se měl spolu s dalšími

50 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, zpráva Oblastní úřadovny StB Brno, 12. 11. 1946.

51 Tamtéž.

52 Zvláštní uznání obdrželo celkem 12 úředníků Gestapa, 11 z nich spadalo pod řídicí úřadovnu v Brně. *Befehlsblatt des Chef des Sipo u. SD*, Nr. 2/43, (16. 1. 1943).

53 ABS, f. Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD (dále jen 52), sign. 52-40-16, *Nachrichtenblatt der Staatspolizeiinstelle Prag*, 1. 5. a 1. 7. 1943.

54 Tamtéž, sign. 52-42-7, telefonní seznam pražské řídicí úřadovny Gestapa (červen 1943).

55 K problematice vnitřního členění pražské řídicí úřadovny Gestapa viz ZUMR, Jan: Organizační struktura exekutivního a kontrarozvědného oddělení pražského Gestapa. *Moderní dějiny*, 2018, roč. 26, č. 2, s. 251-290.

56 ABS, f. 52, sign. 52-42-3, organizační členění pražské řídicí úřadovny Gestapa (červenec 1943).

57 BArch Berlin, f. SSO, sign. 25A, sdělení Gottschlinga osobní kanceláři SS, 20. 6. 1943; SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 23. 7. 1945.

58 ABS, f. 52, sign. 52-40-16, *Nachrichtenblatt der Staatspolizeiinstelle Prag*, 1. 12. 1943; SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 23. 7. 1945.

59 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, zpráva ŘNB Krajskému soudu v Kutné Hoře, 9. 9. 1946.

protektorátními příslušníky Gestapa, včetně někdejšího vedoucího pražské řídicí úřadovny SS-Standartenführera a plukovníka policie Hanse-Ulricha Geschkeho, podílet na okupaci Maďarska. Tato skupina se formovala v koncentračním táboře Mauthausen. Místo Gottschlinga byl ale nakonec vybrán vedoucí venkovní služebny Gestapa v Plzni SS-Hauptsturmführer kriminální rada Heinrich Krupke. Gottschling pak v březnu 1944 převzal venkovní služebnu Gestapa v Táboře, kde v rámci personální rošády nahradil SS-Obersturmführera kriminálního komisaře Bruna Kriegera, jenž byl rovněž zařazen do operační skupiny F.⁶⁰

Táborskou služebnu vedl Gottschling až do konce války. Jeho rodina zůstala v Praze, kam za ní dvakrát až třikrát měsíčně dojížděl.⁶¹ V jihočeském městě se dočkal i svého posledního povýšení. Dne 20. dubna 1944 byl jmenován kriminálním radou na základě výnosu říšského vůdce SS a náčelníka německé policie z 20. října 1943.⁶² Do této hodnosti mohli být jmenováni kriminální komisaři po odsloužení pěti let.⁶³

Jednu z Gottschlingových priorit v Táboře představovalo opět vybudování místní konfidentské sítě. Podle jeho vlastních slov zpočátku v Táboře nebylo pro tuto službu takřka nic k dispozici, a sice ani odborníci, ba ani vhodní agenti.⁶⁴ U obce Hříběcí poblíž Horní Cerekve byl proto na jeho

příkaz vybudován falešný „partyzánský bunkr“, kolem kterého měla být vytvořena volavčí síť k zachytávání místních odbojářů.⁶⁵ Gottschling si s sebou přivedl i své konfidentské eso Otakara Chalupu, který byl na Moravě již příliš zdiskreditovaný.⁶⁶

Jednou z Chalupových obětí se stal MVDr. František Šimánek, který byl zatčen v lednu 1945. Podroben byl zostřenému výslechu vedenému osobně Gottschlingem, ačkoliv ten to po válce zapíral.⁶⁷ Přiznal ovšem: *Doktor Šimánek ležel v cele u zdi, byl spoután na rukou, v ústech měl strčen nějaký kus oděvu, snad šály, a svázanýma rukama objímal nádobu s výkaly a měl do ní strčenou hlavu.* Přesto cynicky tvrdil, že vězeň spáchal v cele sebevraždu.⁶⁸

Krvavý epilog

V závěru války se Gottschling podílel na potlačení povstání v Německém (dnes Havlíčkově) Brodě, kde se 5. května 1945 začal ustavovat národní výbor. Ve městě byl umístěn velký lazaret SS a další vojenské objekty, okupační moc tak měla k dispozici stále dostatečné síly.⁶⁹ Okolo desáté hodiny sem dorazil z Tábora i Gottschling s vrchním kriminálním tajemníkem Johannem Weberem. Cestou přistihli Vlastimila Jandu, který kvůli očekávanému příchodu Rudé armády vyvěsil transparent se sovětskými hvězdami, vyobrazením

Edvarda Beneše a protiněmeckými nápisy. Gottschling ho zastřelil několika ranami ze samopalu.⁷⁰ Po příjezdu do města se jim podařilo vysvobodit zajaté příslušníky Gestapa, kteří byli zajištěni v místní věznici. S pomocí příslušníků Waffen-SS poté obsadili i radnici a přítomné české policisty a četníky vechali na dvůr, kam byl dopraven i generál Jan Růžička, jenž byl pozván členy místního národního výboru, aby organizoval vojenské jednotky. Společně s četníky, kteří se předtím podíleli na odzbrojování příslušníků Gestapa, byl pod hrozbou zastřelení vyzván, ať udá další povstalice.⁷¹

Mezitím byl na dvůr radnice přivezen zaměstnanec místního ústavu pro choromyslné František Hrádek, u kterého byla nalezena pistole. Gottschling si nechal od Hrádka zbraň podat, poté ho otočil za límec zády k sobě a ze vzdálenosti několika kroků na něj pětkrát vystřelil. Postřelený sténal, a když ho chtěl další gestapák zvednout a odnést, Gottschling na něj křikl: *Nech tu svini ležet!* Hrádek byl nakonec dopraven do policejní věznice, kde do deseti minut zemřel. Gottschling poté začal zbraní ohrožovat ostatní rukojmí, ale jeho dalším excesům zabránil příchod místního posádkového velitele Wehrmachtu. Po rozhovoru s ním nařídil vedoucí táborského Gestapa vrátit zbraně povstalcům, čímž v podstatě předal moc do rukou národního výboru, a opus-

60 BArch Ludwigsburg, f. B 162, 2959, výslech B. Kriegera z 15. 9. 1961.

61 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sign. Ls 23/47, šetření Františka Bazaly, 30. 10. 1946.

62 S účinností od 1. 4. 1944 byl Gottschling umístěn na systemizované místo kriminálního rady pražské řídicí úřadovny Gestapa. BArch Berlin, f. SSO, sign. 25A, opis zprávy E. Kaltenbrunnera adresované H. Gottschlingovi, 20. 4. 1944.

63 Befehlsblatt des Chef des Sipo u. SD, č. 53/43, 13. 11. 1943.

64 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 14. 7. 1945.

65 SLÁDEK, Oldřich: *Zločinná role Gestapa. Nacistická bezpečnostní policie v českých zemích 1938–1945*. Naše vojsko, Praha 1986, s. 347.

66 Chalupa přišel do Tábora pravděpodobně na podzim 1944. ZIKOVÁ, Renáta: *Konfident brněnského Gestapa Otakar Chalupa*, s. 32.

67 Přítomnost Gottschlinga u výslechu po válce potvrdil příslušník Gestapa Karl Kirchner. SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, výpověď K. Kirchnera, 21. 7. 1945.

68 Tamtéž, výpověď H. Gottschlinga, 19. 12. 1946.

69 Místním jednotkám údajně velel SS-Hauptsturmführer Haase (nebo Hauge?) se zástupcem SS-Obersturmführerem Spiesem, vojenskou nemocnici měl řídit plk. Luftwaffe Graf. Tamtéž, záznam o hromadné vraždě v Havlíčkově Brodě dne 5. 5. 1945, 10. 7. 1945.

70 Tamtéž, záznam o vraždě spáchané H. Gottschlingem, 10. 7. 1945, a výpověď H. Gottschlinga, 14. 7. 1945.

71 Po válce ovšem generál Růžička nedokázal Gottschlinga ztotožnit. Tamtéž, dopis J. Růžičky Okresnímu soudu v Havlíčkově Brodě, 19. 10. 1946.

til město. Gottschlingovým odjezdem ovšem utrpení havlíčkobrodských občanů neskončilo, neboť ve večerních hodinách došlo v prostorách ústavu pro choromyslné ke střelbě. Ve dnech 7. a 13. května 1945 pak bylo ve dvou masových hrobech nalezeno celkem čtrnáct těl. Zavraždění se pravděpodobně stali oběťmi příslušníků SS.⁷² Gottschling později označil za původce masakru Haase s Grafem.⁷³

Gottschling se cestou do Tábora zastavil v Jihlavě, kde se setkal mimo jiné s komandérem bezpečnostní policie na Moravě SS-Obersturmbannführerem vrchním vládním radou Maxem Rauschem, který tam se svými podřízenými ustoupil před frontou.⁷⁴ Další cestu jim ale zatarasily partyzánské, resp. povstalecké skupiny a Gottschling byl nucen přenocovat v Leskovicích. Zda se aktivně účastnil vypálení této obce, které provedli příslušníci 4. výcvikového a náhradního praporu SS z Pelhřimova pod vedením SS-Hauptsturmführera Waltera Haucka,⁷⁵ není zcela jasné. Druhý den ráno údajně vyzvedli blíž neurčené zbraně v nedaleké Nové Cerekvi a pokračovali do Tábora. Po návratu nařídil Gottschling na základě všeobecných pokynů velitele bezpečnostní policie a SD v Praze SS-Oberführera dr. Erwina Weinmanna spálit na Gestapu v Táboře důležité dokumenty, například pečlivě vedená hlášení konfidentů.⁷⁶ Služebna byla evakuována na západ, 8. května 1945 padl Gottschling u Písku do zajetí americké armády. Američané ale záhy předali velkou

Jméno (příjmení, křt.): GOTTSCHLING Jindřich Karl.		Křestní jméno (zveřejněno): SNZ - Popisová
Funkce: Krim. kom. - SS H. Sturm.		
Narodil se (datum, místo): 29.9.1909 Kraybay Erno, Talgaasse 56. Praha XII. Hrochova 55.	Kdy, kde a jak dlouho a kde je vstoupil: 1941 gestapo Olomouc. Vedoucí služebny. 1942-1943 gestapo Brno. Vedoucí protikomunistického referátu. 1943 gestapo Praha. Obranné sprav. a zprav. úřad. 1944-1945 gestapo Tábor. Vedoucí služebny. 1943-1944 gestapo Kladno. Vedoucí služebny.	
	Opět: Byl sajitěn v Táboře. Popraven v Kutné Hoře. MLS v Kutné Hoře odsouzen k trestu smrti dne 13.2.1947 a téhož dne popraven. Vedoucí v gestapním oddělení v Táboře. Komandér pro vyšetřování v Táboře. Konečně v Táboře. Vězeňská č. 1926/236-242. 315-138-170/4 315-4-61/7. 302-156-5/132 302-158-4/58. 302-156-5/69.	
	Je uveden také v seznamu velitelů, zloč. výsl. komis. (voj.) v Táboře v Táboře v roce 1945.	

Karta Heinricha Gottschlinga, kterou sestavili a průběžně aktualizovali pováleční vyšetřovatelé
Foto: ABS

skupinu příslušníků Gestapa Rudé armáde. V zajateckém táboře v Nové Bystřici byl Gottschling identifikován a 18. června 1945 předán československým orgánům.⁷⁷

Vyšetřování a soud

Gottschling byl velmi aktivním příslušníkem Gestapa a v protektorátu vystřídal řadu služeben, snahu o jeho stíhání proto projevilo hned několik soudů, u kterých probíhalo vyšetřování. Pendloval tak mezi věznicemi v Táboře, Olomouci, Brně, Humpolci a konečně v Kutné Hoře.⁷⁸ Přípravné vyšetřování a uvalení vyšetřovací vazby bylo zahájeno nejprve 3. čer-

vence 1946 před Mimořádným lidovým soudem v Olomouci⁷⁹ a následně pokračovalo před MLS v Kutné Hoře. V návrhu na předání k soudu do Kutné Hory stojí, že v lednu 1945 měl na svědomí zatčení a smrt Františka Šimánka a v únoru spolupůsobil, resp. zavinil zatčení asi 111 osob z humpoleckého a ledečského okresu, přičemž 30 zatčených mělo zemřít v policejní věznicí v Terezíně.⁸⁰

Obžaloba byla vypracována 15. ledna 1947. Gottschling byl obviněn z příslušnosti ke Gestapu a SS, z vraždy dvou mužů a vyhrožování smrtí během Květnového povstání v Havlíčkově Brodě a z týrání zadržených odbojářů. Hlavní přelíčení pro-

72 Tamtéž, záznam o hromadné vraždě v Havlíčkově Brodě dne 5. 5. 1945, 10. 7. 1945.

73 Tamtéž, udání SNB, velitelství stanice Želiv, 25. 7. 1945.

74 Tamtéž, výpověď H. Gottschlinga, 14. 7. 1945.

75 Walter Hauck (1918–2006) rozpoutal v noci z 1. na 2. dubna 1944 v Ascq v severní Francii masakr jako odvetu za útok na železniční trať. V roce 1949 byl ve Francii odsouzen k trestu smrti, později na doživotí. V roce 1957 byl propuštěn na svobodu a usadil se v SRN. ABS, f. 325, sign. 325-165-8, pamětní spis proti W. Hauckovi.

76 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, protokol sepsaný s H. Gottschlingem, 14. 7. 1945.

77 Tamtéž, německy psaný životopis, 3. 6. 1946.

78 Tamtéž, zápis Okresního národního výboru v Táboře, 31. 1. 1946; návrh veřejného žalobce MLS v Olomouci vyšetřujícímu soudci, 16. 4. 1946; sdělení Krajského soudu v Olomouci, 2. 6. 1946; sdělení správy věznic Krajskému soudu v Olomouci, 2. 7. 1946, a korespondence mezi Krajským soudem v Kutné Hoře a Okresním soudem v Humpolci, 15. a 16. 11. 1946.

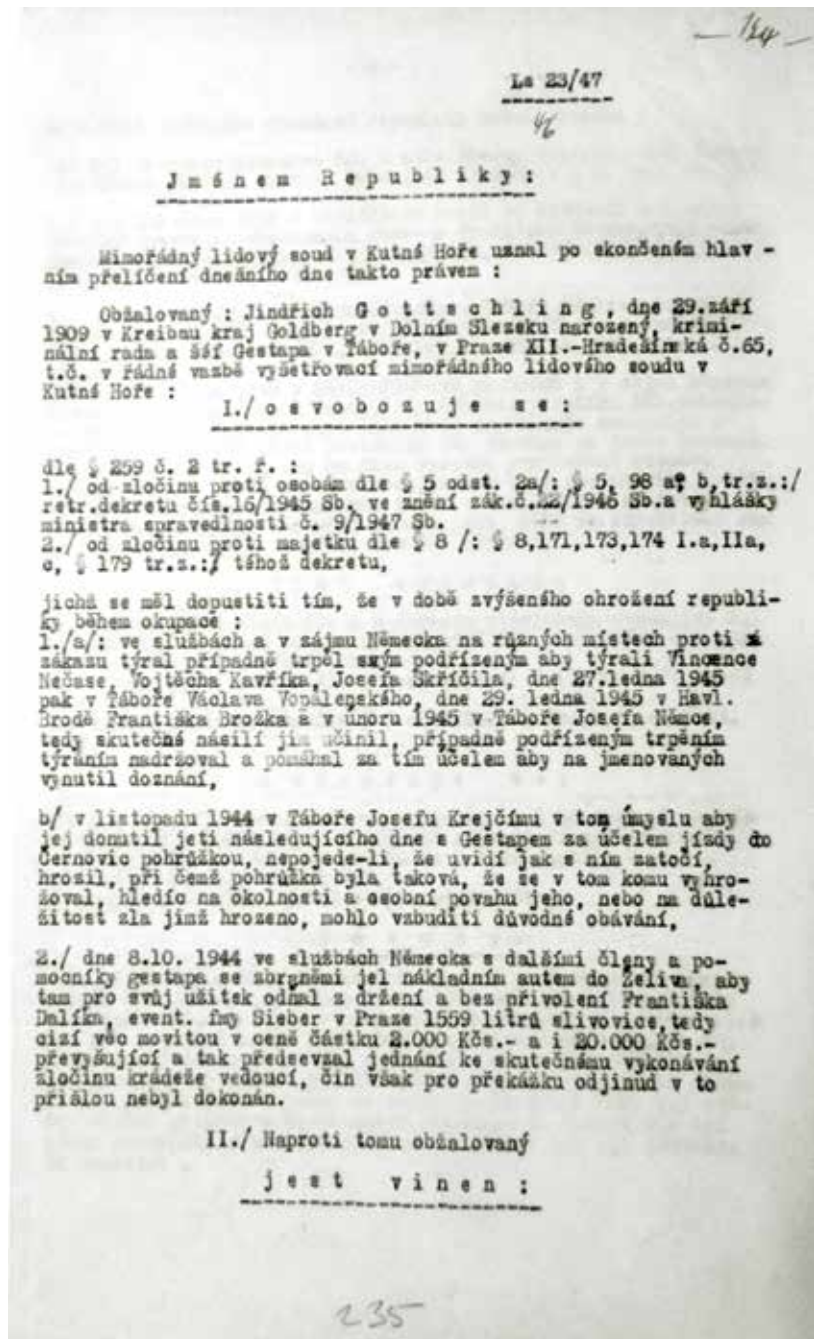
79 Tamtéž, protokol sepsaný u Krajského soudu v Olomouci, 3. 7. 1946.

80 Tamtéž, návrh veřejného žalobce, 8. 7. 1946.

běhlo 13. února 1947 za předsednictví dr. Václava Vorlíčka.⁸¹ Obžalovaný vinu popíral, bagatelizoval svoji činnost a tvrdil, že dělal jen kancelářské práce. Popřel též, že by v protektorátu někdy někoho bil nebo odsoudil k trestu smrti. Soud jeho argumentům neuvěřil a téhož dne vynesl jednomyslně rozsudek – trest smrti na základě § 2 a § 5 odst. 1a a 1b dekretu prezidenta republiky č. 16/1945 Sb. (tzv. velkého retribučního dekretu).⁸² Heinrich Gottschling byl neveřejně popraven ještě týž den v Kutné Hoře a pohřben na místním hřbitově.⁸³ Svému osudu neunikl ani jeho nejnebezpečnější konfident Otakar Chalupa, který byl poslán na popraviště 9. prosince 1946 MLS v Brně.⁸⁴

Závěr

Heinrich Gottschling plnil v rámci německého bezpečnostního aparátu úlohu krizového manažera. Řadu zkušeností získal už před válkou, kdy sloužil nedaleko československých hranic v Dolním Slezsku. Po vypuknutí druhé světové války se zapojil do brutálních pacifikačních akcí v okupovaném Polsku. Vedení Gestapa jej využívalo jako ideologicky pevného a (všeho)schopného úředníka, který se nebude štítit použitím jakýchkoliv prostředků k udržení pořádku. V Protektorátu Čechy a Morava vystřídal služby Olomouc, Brno, Praha, Kladno a Tábor. Působil i jako předseda či přísedící stanných soudů za prvního a druhého stanného práva. Nebyl jen pachatelem od psacího stolu, ale osobně se zapojoval do výsledků za použití hrubého fyzického násilí. Navíc byl velice úspěšný při získávání konfidentů. Spravedlnost naštěstí nebyla v jeho případě slepá a po zásluze skončil na popravišti.

První strana rozsudku MLS Kutná Hora nad Heinrichem Gottschlingem Foto: SOA Praha

81 Tamtéž, hlavní přelíčení MLS v Kutné Hoře, 13. 2. 1947.

82 BORÁK, Mečislav: *Spravedlnost podle dekretu. Retribuční soudnictví v ČSR a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945-1948)*. Tilia, Šenov u Ostravy 1998, s. 313.

83 SOA Praha, f. MLS Kutná Hora, sp. zn. Ls 23/47, zápis o výkonu trestu smrti provazem, 13. 2. 1947.

84 ZIKOVÁ, Renáta: *Konfident brněnského Gestapa Otakar Chalupa*, s. 34-38.